

Шәһәрдә 32 яшүсмерләр клубы бар, аларда төрле юнәлештәге 162 түгәрәк эшли. Биредә шөгыльләнүче балалар саны - 4875.

2014 елның җәйге чорында 16478 баланың ялы оештырылды. Бу максатларга республика бюджетыннан 25 миллион сумга якын акча бүлеп бирелде. Эшкә урнаштырылган балигъ булмаган яшътәгеләр саны 840 кеше төшкил итте. Студентлар хезмәт отрядларында 946 кеше эшләде.

Отчет елында районның яшьләр активы белән "Татарстан яшьләре", "Татарстан Республикасында яшьләргә патриотик тәрбия бирү", "Татарстан Республикасында яшьләр эшмәкәрлеге", "Татарстан Республикасының авыл яшьләре" һәм башка социаль әһәмиятле программалар кысаларында чаралар уздырылды. Аларда җәмгысә 50 мең кеше катнашты.

"Татнефть" ААҖнең 3 миллион сумнан артык күләмдәге финанс ярдәме белән Яшьләр үзегенә һәм кайбер яшүсмерләр клубларына ремонт үткөрелде, транспорт чыгымнары капланды.

Бөек Ватан сугышында Җиңүнең 70 еллыгын бәйрәм итү алдынан муниципалитет инициативасы һәм "Татнефть" ААҖ ярдәме белән Өлмәттә "Патриот" эзләнү отряды төзелде.

Татарстан Республикасы Президенты Р.Н. Миңнеханов инициативасы буенча 2015 елда яшүсмерләр клубларына капитал ремонт үткөрү республика программасы старт алды. Өлеге программа буенча агымдагы елда 9,6 миллион сум күләмдә республика бюджеты акчаларына 3 яшүсмерләр клубы ремонтланачак.

Агымдагы елда балалар һәм яшьләр эшләре буенча идарәгә (В.Н. Фелелова) түбәндәгеләрне эшләргә кирәк:

- районда яшүсмерләр клубларын капитал ремонтлау буенча республика программасын тормышка ашыруны тәмин итәргә;

- Татарстан Республикасы Яшьләр эшләре һәм спорт министрлыгы белән берлектә "Березка" муниципаль савыктыру лагерен балалар савыктыру лагерьларын капитал ремонтлау буенча республика программасына кертү мәсьәләсен эшкәртәргә;

- Бөек Җиңүнең 70 еллыгына әзерлек кысаларында яшьләргә патриотик тәрбия бирү буенча аерым чаралар планын тормышка ашыруны тәмин итәргә;

- яшьләр мохитында экстремизм таралуга каршы тору, яшьләр арасында социаль-тискәре күренешләргә кирәк һәм сәләмәт яшәү рәвешен пропагандалау буенча чараларны тормышка ашыруны тәмин итәргә.

Халыкның куркынычсызлыгы

Куркынычсызлыкны тәмин итүгә җирле үзидарә органнары тарафыннан да, район хокук саклау органнары тарафыннан да җитди игътибар бирелә.

Россия Эчке эшләр министрлыгының Өлмәт районы буенча бүлеге мәгълүматларына караганда, 2014 елның 12 аенда 1595 жинаять төрләнде, бу 2013 елның шул ук чоры белән чагыштырганда 11% ка ким. Өлеге күрсәткеч соңгы 20 ел эчендә иң түбән булып тора. Жинаятьләрнең гомуми ачылышы 73,3% төшкил итте (Татарстан Республикасы буенча - 52,5%). Авыр һәм аеруча авыр жинаятьләр ачылышы 76,5% булды (ТР буенча - 58,8%).

Россия Эчке эшләр министрлыгының Өлмәт районы буенча бүлеге эшчәнлегендә 2015 елда өстенлекле юнәлешләр итеп түбәндәгеләр билгеләнде: жинаятьләргә кирәк, булдырмый калу, ачу һәм тикшерү буенча эшнә камилләштерү; милли проектларны тормышка ашыру өчен билгеләнгән бюджет акчаларын яклауны тәмин итү; аеруча мөһим һәм режимлы объектларның террорчылыктан якланулыгын һәм куркынычсызлыгын тәмин итү һәм башкалар.

2014 елның 12 ае йомгаклары буенча Өлмәт муниципаль районы юлларында

304 юл-транспорт һәлакәте төрләнде, бу 2013 елның шул ук чорындагыдан 26% ка күбрәк. Һәлак булучылар саны - 33 кеше (кимү 8,3%), зыян күрүчеләр - 427 кеше (үсеш 5,6%).

Район "2013-2020 елларда юл хәрәкәте куркынычсызлыгын арттыру" федераль максатчан программасында катнаша. Өлеге программа кысаларында отчет елында түбәндәге чаралар тормышка ашырылды: Төзүчеләр проспекты буйлап җәяүлеләр коймалары төзелде, көйләнгәнми торган 12 җәяүлеләр кичүе техник яктан тәмин ителде, гамәлдәге 19 светофор объектларында модернизация (жыназлап бетерү) үткөрелде. Федераль бюджеттан шуларга юнәлтелгән гомуми сумма 6,5 миллион сумнан артык төшкил итте. Тулаем алганда, 2014 елда Өлмәт муниципаль районында юл хәрәкәте куркынычсызлыгын тәмин итү буенча чараларны үтәүгә чыгымнар 15 миллион сумнан артык булды.

Агымдагы елда юл хәрәкәте куркынычсызлыгын тәмин итү өлкәсендә төп бурычлар түбәндәгеләр булырга тиеш:

- юл хәрәкәтендә катнашучыларның куркыныч төртибен кирәк системасын үстерү;

- юл хәрәкәтендә балаларның куркынычсыз катнашуын тәмин итү;

- эксплуатацияләнгән торган транспорт чараларының техник торышы, аларның актив һәм пассив куркынычсызлыгы дәрәжәсен күтәрү;

- юл шартларының куркынычсызлыгын арттыру.

Отчет елында Өлмәт муниципаль районы территориясендә 169 янгын чыкты (үсеш 23%), аларда 7 кеше үлдә (кимү 30%). Янгыннарның төп сәбәпләре булып электр жыназларын монтажлау, техник эксплуатацияләү кагыйдәләрен бозу, кыска ялгану, ут белән саксыз эш итү торды.

Отчет елында районда идарә органнары, аларның көче һәм средстволары белән гадәттән тыш хәлләргә кирәк һәм бетерү, шулай ук гражданның оборонасы идарә органнарын тыныч вакыттан хәрбигә күчерү мәсьәләсе буенча командалы-штаб өйрәнүләре узды. Өлеге өйрәнүләр кысаларында шәһәр һәм районның эвакуация органнары белән үткөрелгән штаб өйрәнүләре "яхшы" бәясен алды. Моннан тыш, ТР МЧСының Өлмәт муниципаль районы буенча идарәсе тарафыннан район предприятиеләрендә 9 комплекслы һәм 175 командалы-штаб укучылары, 38 объекттагы тренировкалар һәм 102 тактик-махус өйрәнүләр үткөрелде. Халыкны һәм территорияләргә гадәттән тыш хәлләрдән яклау мәсьәләләре буенча смотр-конкурста безнең район Идел бие федераль округы муниципаль берәмлекләре арасында I урынны алды.

2014 елда район территориясендә урнашкан предприятиеләрдә һәм оешмаларда 54 бөхәтсезлек очрагы булды, аларда 3 кеше һәлак булды (2013 елда - 6 кеше, кимү 50%), 10 кеше авыр имгәнүләр алды (2013 тө - 29 кеше, кимү 65,5%).

Россия Федерациясе хезмәт законнары таләпләрен тормышка ашыру, шулай ук район территориясендә хезмәтне саклауның нәтиҗәле системасын үстерү максатларында 2014 елда хезмәтне саклау буенча координацион советның 9 утырышы үткөрелде, аларда производства имгәнүләр; хезмәтне саклау һәм хезмәт шартларын яхшырту; зарарлы, авыр хезмәт шартларында эшләүче хезмәткәрләргә медицина тикшерүләре уздыру; эш урыннарын аттестацияләү һәм башка күп кенә мәсьәләләр каралды.

Югары торыш дәрәжәсе, уңай демография, нык үскән социаль инфраструктура, хезмәт хақы алу өчен киң мөмкинлекләр Өлмәт муниципаль районына мигрантларның игътибарын җәлеп итә.

Татарстан Республикасы буенча Россия УФМСының Өлмәт районы бүлеге мәгълүматларына караганда, 2014 елның 12 аенда районда 7540 вакытлыча килгән чит ил гражданы һәм граждандыгы булмаган кешеләр миграцион учетка куелган (2013 елда - 7404 кеше). Миграцион учеттан төшерелүчеләр 4662 кеше (2013 тө - 4167 кеше). 2015 елның 1 гыйнварына Украинадан килгән 338 гражданин миграцион учетта тора.

Легаль булмаган миграция проблемаларын хәл итү максатларында район Советына һәм башкарма комитетына, авыл җирлекләре башлыкларына, хокук саклау

органнарына, дини берләшмәләр вәкилләренә милләтара мөнәсәбәтләр торышын баяләү һәм мониторингның комплекслы системасын булдырырга кирәк. Ул милли сәясәтне дәрәжә төзәргә һәм бөхәслә хәлләр буенча оператив чаралар күргәргә мөмкинлек бирерчәк.

Коррупциягә каршы тору өлкәсендә эш

2014 елда район башлыгы каршындагы коррупциягә каршы тору буенча комиссиянең 4 утырышы узды. Аларда башкалар белән беррәттән муниципаль милектән файдалану нәтиҗәләгән күтәрү, дәүләт һәм муниципаль хезмәтләр күрсәтүнең административ регламентларын саклау, бюджет акчаларын максатчан һәм нәтиҗәле тоту, норматив хокукий актларга һәм аларның проектларына коррупциягә каршы экспертиза үткөрү нәтиҗәләгән арттыру мәсьәләләре каралды. Шулай ук торак-коммуналь хужалык өлкәсендә, муниципаль ихтияжларны тәмин итү өчен товарлар сатып алганда, эшләр башкарганда һәм хезмәт күрсәткәндә коррупциягә каршы тору, шәһәр массакүләм мәгълүмат чараларының коррупциягә каршы пропаганда буенча эшен активлаштыру мәсьәләләре тикшерелде.

Җирле үзидарә органнарында, предприятиеләр һәм учреждениеләрдә коррупциягә каршы эшчәнлекне активлаштыру буенча чаралар күрелде. Мәгариф, сәламәтлек саклау, торак-коммуналь хужалык учреждениеләрендә, идарәче компаниеләрдә, хәрби комиссариат бүлегендә һәм шәһәрнең башка учреждениеләрендә коррупциягә каршы комиссияләр төзелде һәм эшли.

Район башкарма комитетының 30.12.2014 елгы 3783 санны карары белән "2015-2020 елларга Өлмәт муниципаль районында коррупциягә каршы сәясәтне тормышка ашыру" муниципаль программасы расланды.

Коррупциягә каршы законнарны үтәү йөзеннән коррупциягә каршы торуга кагылышлы үзгәрешләр кабул ителде һәм муниципаль норматив хокукий актларга кертелде.

2012-2014 елларга Өлмәт муниципаль районының коррупциягә каршы программасын тормышка ашыру кысаларында шулай ук районның финанс-бюджет палатасы тарафыннан муниципаль бюджет һәм автономияле учреждениеләрдә җирле бюджет средстволарыннан файдалану нәтиҗәләгән тикшерүләр үткөрелде. Тикшерү нәтиҗәләре буенча 13 учреждениедә 8,7 миллион сум бюджет акчаларының нәтиҗәле файдаланылмавы ачылды. Моңа юл куйган җаваплы урындагы затлар административ һәм дисциплинар җаваплылыкка тартылды.

2014 елда Өлмәт муниципаль районы контроль-санау палатасы тарафыннан 31 контроль чара үткөрелде (шул исәптән 20 сә - планын, 11 е - планнан тыш). Контроль чаралар йомгаклары буенча учреждениеләр җитәкчеләре адресына ачылган хилафлыкларны бетерү буенча чара күрү һәм алга таба аларга юл куймау өчен күрсәтмәләр җибәрелде.

2014 елда прокуратура органнары тарафыннан коррупциягә каршы тору турындагы законнарны бозуның 259 очрагы ачылды. Өлмәт шәһәре прокуроры карарлары буенча 21 җаваплы урындагы зат һәм 1 юридик зат административ җаваплылыкка тартылды.

Узган ел массакүләм мәгълүмат чаралары һәм хокук саклау органнары белән коррупциягә каршы пропаганда, коррупцияне профилактикалау һәм аңа каршы тору буенча эш үткөрелде.

Муниципаль органнар эшчәнлегендә үткөрүчәнлекне тәмин итү, аларның гражданның җәмгыятә белән элемтәсен ныгыту өчен районның рәсми сайтындагы "Коррупциягә каршы тору" бүлегендә районда коррупциягә каршы сәясәтне тормышка ашыру буенча үткөрелә торган эш турында мәгълүмат урнаштырылды. Аның белән теләге булган һәркем таныша ала. Моннан тыш, сайтта халык өчен

"Коррупциягә ничек каршы торырга" белешмәләге, ышаныч телефоны, ашыгыч ярдәм службалары һәм кайнар линия телефоннары урнаштырылды.

Җирле үзидарә органнары, коррупциягә каршы тору буенча район комиссиясе эшчәнлектә дә коррупциягә каршы законнарны үтәүгә һәм коррупциягә каршы тору буенча бурычларны тормышка ашыруга юнәлдереләчәк, шул исәптән:

- коррупцияне кирәк чыгаручы сәбәпләргә һәм шартларны кыскартуга, гражданның җәмгыятен коррупциягә каршы сәясәтне тормышка ашыру процессына җәлеп итүгә;

- шәһәр массакүләм мәгълүмат чараларын коррупциягә каршы пропаганда буенча активлаштыруга;

- бюджет акчаларын нәтиҗәле һәм максатчан файдалануға муниципаль финансконтроль оештыру һәм тормышка ашыруның нәтиҗәләгән арттыруга;

- җир-милек өлкәсендә коррупция куркынычын азайтуға, муниципаль милек белән идарә итү һәм эш итү, өстенлекле милли проектларны тормышка ашырганда субсидияләр алуның нәтиҗәләгән һәм нигезләнелгән контрольне көчәйтүгә;

- норматив хокукий актларга һәм аларның проектларына коррупциягә каршы экспертиза үткөрү нәтиҗәләгән арттыруга;

- муниципаль ихтияжлар өчен товарлар сатып алуны, эшләр башкаруны һәм хезмәт күрсәтүләргә оештырганда процедуралар һәм механизмнарны камилләштерүгә.

Доклад азыгында районыбызның социаль-иқтисади үсешенә зур өлеш керткән өчен республикабыз Президенты Р.Н. Миңнехановка, Татарстан Республикасы Дәүләт Советына һәм Хөкүмәтенә, "Татнефть" ААҖгә, башка предприятиеләр һәм оешмаларга, шулай ук өлмәтлеләргә гаять зур рәхмәтләремне белдерәсем килә.

Шулай ук барлык дәрәжәдә депутатларга ихлас рәхмәт сүзләре җиткерүне үз бурычым дип саныйм. Җайга салынып эшләү аркасында без алга куелган бурычларның күпчелегән хәл итә алдык. Ләкин ирешелгәннәрдә тукталырга ярамый. Бүген илебездә гади булмаган иқтисади вәзгыять туып килә. Иқтисади тотрыклы үсеш һәм социаль тотрыклылыкны тәмин итү максатларында районда кризиска каршы штаб төзелде һәм кризиска каршы чаралар планы эшләнә. Ул Өлмәт муниципаль районының барлык яшәш өлкәләрен үз эченә ала. Безгә кешеләрнең тормыш дәрәжәсен саклап калу һәм тагын да яхшырту, иқтисади ныгыту, районда куркынычсызлыкны тәмин итү максаты белән өлеге планын тормышка ашыруда актив катнашырга кирәк. Барлык бу юнәлешләр шулай ук Татарстан Республикасының 2030 елга кадәргә чорга Үсеш стратегиясендә дә чагылыш тапкан.

2015 елда без бөтенхалык бәйрәмен - Бөек Җиңүнең 70 еллыгын билгеләп үтәчәкбез. Бу тантанга әзерлек - үтә дә җаваплы бурыч. Өлеге датаны иң югары дәрәжәдә, тирән эчтәлекле итеп үткөрү өчен барысын да эшләргә тиешбез. Ничсүзсез, бу бәйрәмдә ветераннар иң төп катнашучылар булачак. Шуңа күрә безнең бурыч - киләчәк буыннар өчен аларның исемнәрен саклап калу һәм һәр сугышта катнашучыга һәм тыл хезмәтченә лаеклы торыш шартлары тәмин итү.

Алда торган Татарстан Республикасы Президентын сайлау һәм җирле үзидарә вәкилләкә органнарына депутатлар сайлау республикабызның иқтимагый-сәси үсеш өчен хәлиткәч әһәмияткә ия. Мин ышанам, өлмәтлеләр, узган елдагы кебек үк, сайлауда югары активлык һәм җаваплылык күрсәтәрләр.

2015 ел - кече Ватаныбыз өчен истәлекле ел. Өлмәт районы төзелүгә 85 ел тулуны билгеләп үтәчәкбез. Юбилей тантанасы - ул йомгак ясау гына түгел, алга таба үсеш перспективаларын билгеләү чоры да.

Бу елның барыбыз өчен дә нәтиҗәле эшчәнлек һәм уңышлар чоры булуын теләм.

